

EXAMEN
CONFESSARIORUM.
TOMUS SECUNDUS,
DE DENUNCIATIONIBUS.
PARS PRIMA,

De Denunciationibus faciendis ad Monitoria
Papæ, & Episcoporum,

CAPUT I.

De Superioribus, qui possunt Monitoria edere.

Dum summo Pontifice nulla est difficultas.

Quoniam ad alios, solum Episcopi ex Trident. *Session. 25. de reforma.* cap. 3. possunt monitoria, seu edere pro rebus, aut scripturis desperditis, seu occultatis, ad finem ea restituendi, aut excommunicationis majori latra sententiae, ipso facto incurreda, restitutione, vel revelatione.

2. Ea concedere possunt Vicarius Capituli sede vacante, Rodriq. *tom. 1. cap. 71. num. 6.* Diana *part. 8. tr. 4. ref. 17.* quia Capitulum sede vacante succedit in jurisdictione ordinaria Episcopi.

3. Generales Religionum, eorum Visitatores, & Provinciales, qui habent auctoritatem quasi Episcopalem; item Abbates Benedictini, & similes Prelati, qui solum sunt Generali subiecti: quia pro Episcopis habentur. Innoc. *ex cap. 1. de Cleric. peregrin.* Non tamen Piores, Guardiani, & similes Superiori locales, qui alias Superiori majores habent subsum Generalem. *Tancr. tom. 5. tract. 4. quest. 2. num. 1.*

Addeoque Superior localis, v. gratia, Prior, Guardiani, &c. si monitoriorum ad finem revelationis pro rebus desperditis, aut subfractis edat, invalidè edit, quia in hac re non est judex competens, ob Decret. Concil. Trident. *modus sub num. 5.* adducendum, quod licet non excludat Prelatos. Regulares auctoritatem quasi Episcopalem habentes, ut sunt Provinciales qui quidem jurisdictionem habent supra totam Provinciam, Confessiones, dimissorias, absolutions, dispensationes, &c. suis subditis concedendo, que munera solum Episcopi prelate valent; excludit tamen Superiori locales; quoniam certum est, eos non habere auctoritatem quasi Episcopalem.

Eos tamen posse monitoria edere in suis Monasteriis, non quidem ad finem revelandi pro rebus desperditis, aut subfractis, sed pro aliis delictis, docet cum perniciis Melphi *de penit. cap. 28. quest. 1. & 2.* quia sunt Prelati habentes administrationi conjunctam jurisdictionem cum vi coercitiva, sine qua iniurias effe perniciis, ut potest incriminari, disciplina regularis gladio destituti; ac proinde excommunicare possunt, etiam in scripto, ex capit. *Cum in Eccles. de maioris.* & abdient. non quidem per modum flagitii, & legis, sed per modum praecetti, ut sit feri per monitorium. Hinc in Religionibus, ubi Apostata, seu fugitiivi non sunt excommunicati à jure, potest Superior localis suum subdum per monitorium, & sub excommunicatione, ut v. gr. intra tres dies ad Monasterium redeat, revocare.

Disparitatem autem de excommunicatione pro rebus desperditis, assert Melphi *citat.* quia haec solez esse fo-

lennior, et majori gravitate, & circumspectione exercenda; atque ideò ad maiores Prelatos reservatur privative quoad Prelatos locales.

4. Potest Episcopus monitoriorum ferre contra testes ad dicendam veritatem, antequam lis sit incepcta, quia veritas omnibus viis indagari debet, nec probandi facultas est refutinga, ex capit. *de probationibus.* Abbas conf. 15.

Item potest illud ferre non solum post item increpatur, ut est certus; sed etiam si sit mota coram iudice seculari, & non obstante litis pendientia coram ipso iudice seculari. Tancr. *citat. quest. 6.* & apud ipsum Raynaudus *de monit. part. 1. cap. 1. quest. 13.* & alii contra Nevizian. Insuper potest monitorium edere delicto jam constante, sive iam sit factum, sive in fieri pendens in futurum.

QUÆRES I.

5. Pro quanta materia potest Episcopus monitoria concedere?

I N hac re regulam dat Trident. *citat. numer. 1. his verbis:*

Quoniam excommunicationis gladius, nervus fit Ecclesiastica discipline, & ad continentias in officio populos, valde salutaris; sibi tamen, magnaque circumscriptio exercendis est; cum experientia doceat, si temere, aut levibus ex rebus incuriat, magis contemni quam formidari, & perniciem possit parere, quam saletum. Quapropter excommunications est, que monitoribus promissa, ad finem revelationis, ut ajunt, aut pro desperditis, seu subfractis rebus ferri solet, & nemine proscriptus, præterquam ab Episcopo, decernantur, & tunc non alias, quam ex re non vulgari, causa diligenter, ac magna maturitate per Episcopum examinata.

6. Et quia sumus in re gravi, quanta est exponere ad perniciem, & contemptum censuras datas ad salutem, peccant mortaliter prefati Superiori monitoria concedendo pro re vulgari, & sine maturitate: *vide tom. 1. de causis reservatis.*

7. Et licet quantitas duorum Juliorum in materia furti, & duorum aureorum in materia voti paupertatis, sufficiat ad mortale, non sufficit ex se, ut pro ea possint fine mortali monitoria concedi, sed requiritur major quantitas; sicut major requiritur ad incurredam penas Clement. VIII. *de larg. muneris 5.* requiritur, inquit, talis quantitas, quia sit materia subiecta peccati fori externi, & punibili in iudicio; summa autem duorum aureorum in jure dicitur summa modica, ex l. *si oleum 15. fin. juncta l. seq. Peliziar. tract. 6. cap. 9. num. 10.*

8. Hinc ex Tancr. *citat. quest. 1. num. 2.* & Zecchio, apud ipsum res vulgaris, pro qua non possunt monitoria fine mortali concedi, est, si non ascendat ad summam decem aureorum. Immo Episcopi neque pro hac summa solent monitoria concedere, nisi excedat viginti aureos.

9. Di-

De Denunc. ad Monit. &c. Cap. I.

331

9. Dixi, ex se, quia summa duorum aureorum, aut alia in se parva, potest esse gravis, & non vulgaris in jure ex circumstantiis: figuretur casus.

QUÆRES II.

10. In Monasterio bene disciplinato Religiosorum, ubi cella clauda non solent clavibus, & cella unius fuit ablativa res valoris quinque Juliorum.

An Superior Provincialis pro ea monitorium edere possit?

S uppono 1. iuxta sententiam plurium Doctorum de pauper. Relig. & fortis Religiosorum, allaram materiam esse leven, tam in ratione paupertatis, quam furti: *de quo in tom. 1. est mea resolutio.*

11. Suppono 2. Superiori alias diligencias egisse, sed iniuriantur. His suppositis.

12. Resp. posse, Tancr. *cit. quest. 2.* & apud ipsum Suarez, Tambur. de jor. Abb. & alii; ratio est, quia licet materia sit in se levis, et tamen determinata, eique est adjuncta ratio spiritualis publici boni, nempe ad pacem communem, ad bonum Monasterii, ejusque disciplinam servandam, que ratio superiore in Monasterio respicit, & gravem inducit obligationem in subdito ad restituendum, vel revelandum, quamvis materia in linea iustitia sit levis: evadit enim gravis in linea obedientie.

13. Declaratur ex cit. DD. Quando materia est ex se levis, tunc, cum non inducat obligationem gravem, cum tali scientia rem levem accipiendo, & si tunc ignoravit, adveniente notitia, incipit peccare graviter detinendo Bonac. *tom. 1. de oblig. denunc. disp. 6. pag. 893. num. 9. tom. 2. pag. mibi 538. num. 6.* & alii in tom. 1. de furto; quia licet iste, stante scientia, quod alii sunt furati ad eodem, non sit causa impulsiva ad factum aliorum, est causa cooperativa ad notabilem dannum alterius; licet enim singuli quid leve rapuerint, omnia tamen hæc levia notabilem dannum constituant, quod cum possint reparare, si singuli restituant, quod acceptant, singuli peccant mortaliter detinendo, & consequenter singuli monitoria ligantur.

QUÆRES IV.

20. Heres ab intestato sucedens pretendit, se fuisse filius Petri in personam Pauli extranei esse nullum, ut potest falso ab eo, quando erat sensus defensus; & quia res in testamento scripsi reculans: veritatem appetire, nisi coadi, petiri ab Episcopo monitorium, ut quia nulliusnam testamentum servire, revelare. An posse Episcopus monitorium concedere?

C Ausum proponit Tancr. *citat. question. 3. com. quo*

21. Viderit, quod non possit, 1. quia monitoria non sunt concedenda, quando sunt infamatoria aliquorum. Probus in *cap. 2. de Confess.* & alii; tale est presens, nam ex hac revelatione sequitur infamia, quod Paulus, & Notarius testamentum fecerint cum fraude, 2. quia non sunt concedenda, quando persona sunt certe, ita ut si debitor, aut delinquens sit certus, non teneantur alii postulo monitorio revelare. Barb. in *Concil. Trid. sess. 23. de reprob. cap. 3. num. 2.* Scotus, & alii; sic est in casu, ubi testes sunt certi, quia scripti.

22. Resp. autem Tancr. posse Episcopum monitorium concedere, & eo testes obligari ad revelandum. Quia cum quilibet sit presumendum bonus, nisi certe confiteretur, quod sit malus, presumi debet, quod nec Paulus, nec Notarius adverterint, Petrum esse jam sensibus constitutum: & sic ex revelatione non sequitur corrum infamia.

23. Nec obstat, quod testes sint certi: quia posse monitorium ferri contra testes, quando sciunt, & recognoscunt veritatem dicere, docem. Oliva, & alii, quos refer Barbos. de posse Episcop. allegat. 96. num. 17. & Riccius *part. 1. decis. 219.* qui in *Præz. Rerum fori Ecclesi. decis. 275. num. 7.* ulterius addit:

R espont, vel iste fuit simul cum aliis ad furtum, & tunc, licet furatus sit rem levem, peccavit mortaliter, & tenetur ad restituendum totum damnum in solidum in defectu aliorum, cum iure ab eis repetendi, quia fuit causa partialis partialitate cause, sed totalis totalitate effectus, ratione mutui comitatus, qui fuit causa totalis totius furti, quod proinde totum attribuitur singulis, & multo magis si alios excitavit. Et talis detentor, sicut & illum sciens, ligatur monitorio, ita ut tenetur sub censura ad restituendum rem levem, & respectivè ad revelandum.

24. Posse concedi monitoria contra consciens simulati contritus in grave tertii prejudicium, ut punit si quis filii, & apparenter fecerit donationem; & prædicti alii exempti, ut collectarum, & rurallim onerum solutione liber esset, quia cum hoc tendat in prejudicium, & damnum illorum, ad quorū postmodum pro rata ratione bujusmodi collecte solvenda omnis spectabit, juxta tradita per Dominum Joannem Baptistam, *Confess.* in *tract. de port. rata. quest. 149. num. 2.* & *quest. 157.* in hoc casu, & similibus ad monitoriales iure recuperare, testes de hoc re edendi tenentur manifestare, & simulationem detegere, ne talis fraudulenter cum aliena iactura locupletetur.

25. Concedit autem Tancr. *citat. quest. 4.* quod posse Paulus appellare à Decreto Episcopi de concessione editi; quia Decretem concessionis editi aquivaleat Decre-

Decretio, refes admittendos esse, vel non ex Lanfranc.
dec. 125, à quo Decretio conceditur appellatio, ex Bal.
leg. post sententiam, ver. pone ergo, Cada. de sent. in
terloc. omn. judic. obnihil sua obiecta si seq.

26 Qua appellatione pendente, prefati testes non
tenentur revelare, ex capit. Dilectis, de appelle cap.
litterat, de sent. excomm. in 6. Tancr. citat.

C A P U T H. non imp
obligacione non incepit, & non continet.

27 De illis, quae ex vi Monitorii denunciare tenentur.

D Enunciatio est criminis proximi manifestatio fa
miliarii, & etiam paterna, seu Euangeliaca, qua sit Superiori tamquam patri, queque bo
num, & emendatione fratri intendit; & judicialis, qua sit Superiori tamquam iudicii, suu munere fa
ciat, quod judicaverit expediens, sive delinquenter pa
piendo, sive damnum repaying, sive utrumque facien
do. Deranunciat canonice dicitur talis quatenus est ex Regula Evangelica, iuxta illud Matth. 18. Quod si eos non audiatur, dic Ecclesie; vel ex peccato Superioris Ecclesiastici, sed non distinguuntur a paterna, vel judiciali;
quia vel sit Superiori tamquam patri, & sic est paternus; vel tamquam iudicii, & sic est judicialis.

28 Denunciatio judicialis, alia est spontanea, alia ex precepto Superioris. Prima obligat ratione charita
tis, secunda ratione charitatis, & obedientiae, de qua est sermo, & praesentem.

29 Hinc revelatio fieri debet judicis cum Notario in
scriptis, quia sit, ut pars ea uti possit; & Ecclesia val
leat per eam delinquenter revocare a peccato.

30 Denunciatio judicialis ab accusatione differt, quia accusator suscipit in se omnes probandi; quod si non probet, subiicit pene talionis; non sic denunciator; licet tenetur manifestare testes, si qui sint, iudicis, qui in le. sumi non probandi.

31 Qui denunciare tenetur, non liberatur ab onere,

di promittere, & juraveri, si non denunciatur; quia

juramentum de se illicita non tenet, quoniam non est

vinculum iniquitatis, cap. quanto, de iure iurando.

Si non est culpa, non est causa.

32 Qui non revelando excusat à culpa mortali, non excusat ab excommunicatione; quia hac necesse est supponit tamquam materialium culpam mortalem, num. 107.

33 Propterea, quando edictum precipit denunciari sines, aut iustos detentores, non est denunciandus,

qui detinet ob iustam compensationem, aut aliam ius
tiam causam, etiam si peccaverit, accipiendo, quatenus
poterat alia via, aut sine scandalo, &c. summi recuperare, quia est iustus detentor. Bonac. tom. 2. de obliq.
denunc. disp. 6. pag. 894. num. 1.

34 Non tamen huiusmodi detentorem, tenetur cum
revelare, in fca, cum derivate ob imponitiam, vel aliam
justam causam, poto, quia scit, creditorem abusuum
fore restringi, &c. Bonac. cit. num. 3. & 4. quia

scit liberantur in his casibus à culpa & censura ipsi
principales, ita & eos scientes, & nullus teneat in
nocentes prodet eo maxime, quia mens iudicis est

inquirere de delicto, & hac ratione, reus iudicari interrogatur à iudice de homicidio, respondere non te
netur, si illud sine culpa commisit, puto ob iustam
sui defensionem. Diana part. 3. tract. 5. resol. 66.

35 Tenuit autem sciens revelare eum, qui est im
potens in causa, si possit quadam partem restituere,
aut pro futuro tempore, nisi sciat, cum est paratus

ad restituendum, cessante imponitiam, & pax domus;
hinc connivere bonum familiis, & Republica expo
sit, ut evenerint dissensiones inter familiare; quod ipse Bonac. amplectitur, quando denuncianti non effet
periculum gravis damni.

36 In dubio de iusta compensatione, imponitiam, &c.
facienda est denunciatio, nisi rationabiliter depositar
dubium, quatenus eam audiret à fide digno, &c. Bo
nac. cit. n. 6. quia possestat sit pro precepto Superioris,
quod est certum, & solum dubia est excusatio.

Damnum grave fui, aut fuorum.

37 Non teneat quis denunciare in causa propria
seu in delicto commisso in sui damnum: quia

semel contrafacta, non tollitur per iudicis mortem, sed
per absolutionem, quia non pender ab existentia Ju
dicis: vid. num. 48.

N O T I T I A

53 Nemo denunciare tenetur ea, quae certò non
scit, alias exponere se periculo levitas, &
patientem damno, quod fortè injuria patetur, & pro
pter ea edicta loquuntur de scientibus: Scire autem est,
veritatem visu, vel alio corporis sensu perceptam veritatem
& realiter mente retinere. Hinc non teneat quis de
nunciare, quae auditur à personis levibus, vel si à per
sona gravi, & fide digna, non recordatur à quo; ne
tenetur denunciare, quae auditur à personis ignoris; ne
que ea, quorum levem habet suspicionem, quia tunc
non dicitur ille notitiam habere: & Superior in ea in
certitudine ad nihil potest prudenter procedere, Bonac.
tom. 1. cit. pag. 893. n. 1. hic n. 593.

54 Non teneat denunciare, si ex denunciatione pri
udenter timeat sibi, aut suis ulquis ad quartum gradum,
aliquid grave damnum contra aliquod ex quatuor bo
nis hominis, animae scilicet, corporis, famae, & sub
stantiae corporalis, quod si preferendum damno alterius,
Bonac. cit. Diana part. 9. tract. 8. resol. 48. quia
præcepta humana, & positiva, non obligant cum tan
to incommode. Hinc nec testis iudicis interrogatur à
iudice, tunc respondere tenetur: unde (sit Bonac.) si
privatum novissi aliquod delictum, & dignoscas, quod
delinquens feci te scire, non tenesi, denunciare, si
exinde grave malum tibi times, aut tuis, quia malum
tum valde coniunctorum est etiam tuum, cum ill
lud acriter sentias, & fortè plus: v. num. 113. & 123.
Hinc si occulus non teneat se prodere, curare tam
en debet, ut res restituenda domino per amicum si
delem, aut probum Confessarium: v. num. 179.

55 Non teneat denunciare, qui audivit ab eo,
qui denunciavit, aut vult denunciare; nec quando
probabiliter, & prudenter credit denunciationem nil
profutur, nempe Superiori nullum remedium esse
adhibiendum, Bonac. citat. num. 2. quia nemo obliga
tur ad opus inutile.

T E R M I N U S.

56 Qui non denunciari intra terminum in editio
prescriptum, qui solet esse octo, vel quindecim
dierum, peccat mortaliter, & incurrit excommuni
cationem, nisi ex iusta causa excusat, vel nisi sit
legitime impeditus, aut ignoret monitorium: vide &
numer. 42.

57 A qua excommunicatione à nullo potest absolviri,
nisi satisfacta parte, nempe nisi obediatur; nam clauso
termino non expirat obligatio, sed semper tenetur re
velare, cum commode potest, nisi ceſſet preceptum,
puta si ceſſet eius finis, &c. quia terminus non pon
itur ad finiendam obligationem denunciationis, sed ad
maturandam, & follicitandam denunciationem; & ta
lis censura absolutio in monitoriis restatur: vide &
num. 631. ad num. 647.

58 Eum, qui intra terminum non revelavit ob igno
rantiam editi, impeditum, aut aliud iustum cau
sam, adveniente eius notitia, aut ceſſante impeditu
m, clauso jam termino, non amplius obligari ad re
velandum ex vi monitorii, tenet. Tancr. tom. 5. tract. 4.
qu. 7. num. 5. Sanchez. Raynaudus apud ipsum: quia
hujusmodi edita non habent rationem legis, & consti
tutionis universalis, sed simplicis mandati, ac precepti
concessi ad paris instantiam, ac proinde sunt transfor
mati; hinc est, quod datur pro determinato tempore
octo, aut quindecim dierum. Quod si nullum affig
etur tempus, non durat, nisi per spatiū duorum, aut
triū mensū. Sanchez lib. 6. cons. cap. 2. dub. 35.
num. 5. cum aliis. Tum quia ista non fuit in culpa non
revelando infra terminum, nam tunc ignoravit edit
itum, aut fuit legitime impeditus: v. n. 242.

59 Eum autem teneat sub censura ad revelandum ad
veniente notitia, aut ceſſante impeditu extra terminum,
docent Bonac. tom. 1. pag. 897. num. 2. & apud
ipsum Suarez, Rodr. & Filluc. nisi censura sit lata fo
lium contra contumaciam præteritus, qui intra terminum
jam clausum non revelaverunt. Cui sententia adhaero
cum duplicitate limitatione. 1. Quid tempus notitiae, aut
impeditu ablati non differat notabilitate, sed si proximus
terminus editi, puta per duos, aut tres menses,
2. Quid revelatio tunc creditur profutura, presertim
si adhuc causa pendet.

60 Illud certum mihi est, quod mortuo Superiori,
etiam Papa, intra terminum editi, & expirat editum;
pariter si Superiori jurisdictionem amittat, Leander de
censor. tr. 1. disp. 4. qu. 23. Tancredi cit. num. 5. quia
mandata Superiori, quibus jurisdictione non conferunt,
expirant morte mandantis, sive res sit integra, sive
non, quando non datur per modum legis universalis,
sed simplicis precepti: Tum quia censura lata ab homi
ne sub conditione, v. gr. si non revelat intra quin
decim dies, non ligat, si moriatur iudex ante impletam
conditionem; nam non censur ferri, nisi quando im
pletum conditio; adeoque, cum tunc non existat iudex,
cum ferre non potest.

61 Si vero censura fuit contrafacta ante iudicis mor
tem, non tollitur per ejus mortem; censura namque
ubi nota, id, quod nonnulli ignari genuflexi,
& signa Crucis se signantes protellari solent, se dicere
in confessione, non cadere sub sigillo sacramentali, sed
naturali; cuius violatio sine iusta causa est peccatum
mortale, sed non sacrilegium, cum illud non sit sacra
mentum; quod tunc habeatur, quando quis accessit ad
Confessarium, & cum eo confiteatur omnia sua peccata
cum intentione te accusandi.

Delictum, quod probari non potest, aut notorium
delinquens occulti, vel occultum occulti.

62 Non teneat quis denunciare, quod in iudicio
probati non potest; quia quod probari non po
tent, se habet, ac si nescirent, Bonac. citat. pag. 893.
n. 4. qui proinde concludit, eum, qui furtum vidit à
fute committi nullo alio presente, non teneri illum de
nunciare; bene vero, si habeat unum testem omni ex
ceptione maiorem; aut si probabiliter putet, delictum
ab aliis sciti: v. n. 67.